

Duurzame oplossing mestprobleem

Mineralenconcentraat dichtbij EU-erkenning

Mineralenconcentraat kan de kosten van mestverwerking verminderen. Als de Europese Unie het product erkent als kunstmest, drukt het niet meer op de plafonds voor organische mest. Maar niet alle mestverwerkers zijn enthousiast.

Mineralenconcentraat is niet de oplossing. Dat zegt Theo Willems van Agro America BV, producent van het product in Horst-America. Volgens Willems is mineralenconcentraat een goede opstap voor beginnende mestverwerkers, maar als je er drie, vier jaar inzit moet je toch kijken naar andere mogelijkheden. Hij haast zich om te zeggen dat het concentraat een goed product is en dat zijn afnemers tevreden zijn, maar het product brengt te weinig op om structureel geld mee te verdienen. Transportkosten zijn hier een bottleneck; de mest moet worden aangevoerd en het product moet in een omtrek van 5 tot 10 kilometer worden afgezet. Eigenlijk zou je én je leveranciers én je afnemers dicht bij je in de buurt moeten hebben, maar die zitten volgens Willems zelden bij elkaar. Ander probleem is dat de aanvoer van mest continu is, maar dat het concentraat maar in een beperkte periode, tussen maart en juni of juli, mag worden uitgereden. Wat buiten die periode wordt geproduceerd, moet worden opgeslagen en ook dat verhoogt de kosten.

Opbouwen expertise

Agro America is een van de deelnemers aan de pilot mineralenconcentraat. In totaal doen tien mestverwerkers mee uit Oost-

Brabant en Noord-Limburg. Het concentraat van deze verwerkers mogen gebruikers (als die ook deelnemen aan de pilot) inzetten alsof het kunstmest is. Het neemt dus geen plaatsingsruimte in voor stikstof uit dierlijke mest.

Het concentraat ontstaat na verwerking van de dunne fractie. Het bevat enkel stikstof en kali in lage gehalten. Omdat het geen fosfaatplaatsingsruimte inneemt en de stikstof direct werkt, kan het bijdragen aan een oplossing voor het Nederlandse mestoverschot. Vandaar dat er hiervoor al sinds 2009 een pilot draait.

In de eerste fase van de pilot, die liep tot 2015, lag de focus op het opbouwen van expertise in de productie en de aanwending van mineralenconcentraat. „In het begin waren de resultaten mager, maar gaandeweg werd dat beter”, vertelt Harry Kager die voor LTO de pilot tegenwoordig begeleidt. „Akkerbouwers kregen meer ervaring met het gebruik, en de samenstelling werd homogener.”

Naar aanleiding van deze eerste fase hebben producenten en de overheid kwaliteitseisen geformuleerd waar het product aan moet voldoen om mineralenconcentraat genoemd te mogen worden. Het gaat daarbij om het ge-

halte minerale stof, de verhouding stikstof/fosfaat en de elektrische geleidbaarheid. Deze pilot is verlengd tot eind dit jaar. In de tweede fase ligt de nadruk minder op onderzoek naar de werking van concentraat, maar kijkt men of de gestelde eisen in de praktijk werken.

Vaste klanten

En dat valt mee. Andere deelnemers aan de pilot hebben andere ervaringen dan Agro America. „Wij zetten het concentraat af tot in Amsterdam”, vertelt een medewerker van transport- en loonbedrijf Houbraken BV uit Bergeijk, onder Eindhoven. Hij geeft meteen toe dat die verre afzet hooguit een paar procent van de totale afzet uitmaakt. „Veruit het meeste ligt toch rond de kerktoren.” Ook Mestverwerking De Kempen in Wintelre heeft positieve ervaringen. „Het is ideaal spul”, vertelt Jan Reniers. „We hebben vaste klanten die het spul al jarenlang afnemen.” Volgens Reniers wordt het mineralenconcentraat gebruikt voor grasland, aardappelen, bieten en graan. „Onze afnemers vertellen dat ze met het concentraat 2 ton meer graan per hectare produceren dan met gewone kunstmest”, stelt hij. Maar De Kempen verdient er bar weinig aan. „Als je de ►

En als het niet lukt ...

Nederland zet in op Europese erkenning van het mineralenconcentraat in de nieuwe EU-Meststoffenverordening. Daarmee kan de verwerking van mest rendabeler worden en dat helpt de mestafzet. Maar als dat niet lukt zijn er andere, minder gunstige opties. Een mogelijkheid is om de erkenning te regelen in de volgende derogatie, voor de periode 2018-2022. Maar het nadeel hiervan is dat de erkenning elke vier jaar opnieuw moet worden aangevraagd en bovendien wordt gekoppeld aan andere zaken die bij de derogatieverlening een rol spelen. Daarmee is de erkenning op lange termijn niet zeker.

Pilot verlengen

Als de beslissing over en de inwerkingtreding van de verordening lang op zich laten wachten, kan Nederland proberen de erkenning voor mineralenconcentraat alvast in de derogatie te regelen.

Een laatste optie — als het ook niet lukt om via de derogatie Europese erkenning te verkrijgen — is dat Nederland de pilot verlengt. Dat betekent dat het product niet automatisch in het buitenland erkend wordt, maar het valt nog te bezien of dat een groot probleem is. Vanwege de transportkosten voor mineralenconcentraat wordt het product toch vooral in de directe omgeving afgezet.

transportkosten eraf trekt, kost het product eigenlijk niets”, denkt Reniers. Volgens hem moet het product verder ontwikkeld worden en kun je de volgende tien jaar nog verdere verbeteringen verwachten.

Kager hoopt dat mineralenconcentraat ook Europees erkend wordt als kunstmest, zodat de pilotstatus opgeheven kan worden. Het moet een duurzame oplossing bieden voor mestverwerking. Wat Nederland te veel produceert aan fosfaat moet worden verwerkt. Fosfaat kan uit de mest worden gehaald en geëxporteerd, maar dan blijf je zitten met de dunne fractie. Nu concurreert die nog met organische mest, maar als mineralenconcentraat Europees wordt erkend, mag het – ook buiten de pilot – gebruikt worden bovenop de ruimte voor organische mest.

Meststoffenverordening

En die kans is er nu. Vorig jaar heeft de Europese Commissie een voorstel voor een nieuwe meststoffenverordening gedaan. Meststoffen die onder deze verordening vallen krijgen een CE-keurmerk, wat betekent dat ze in de hele EU vrij verhandeld mogen worden.

Voordat die verordening kan worden ingevoerd, buigen de Europese Raad van Ministers en het Europees Parlement zich er nog over. VVD'er Jan Huitema is rapporteur wat inhoudt dat hij namens het parlement met de Commissie en de ministerraad onderhandelt over het onderwerp. „Het is eigenlijk vreemd”, zegt hij. „Van alles telt als kunstmest, zelfs menselijke urine die bij popconcerten wordt verzameld en verwerkt, maar dierlijke uitwerpselen niet; hoever ze ook verwerkt zijn.”

De oorzaak daarvoor is een bepaling in de Kaderrichtlijn Water. Daarin wordt organische mest gedefinieerd als ‘alle dierlijke uitwerpselen, zelfs al zijn ze verwerkt’.

„Als je erover nadenkt, is dat eigenlijk discriminerend”, stelt Huitema. „Stikstof telt als organische mest wanneer het uit dierlijke mest wordt gehaald, maar niet als

het ergens anders vandaan komt. En toch is het chemisch precies dezelfde stof.” Hij heeft daarom een voorstel ingediend om die definitie te veranderen. Volgens dat voorstel wordt een bepaling toegevoegd: ‘Onder organische mest wordt verstaan: alle dierlijke uitwerpselen, zelfs al worden ze verwerkt, behalve als ze een CE-keurmerk hebben en een werkingscoëfficiënt van minstens 80 procent.’

Kunstmestlobby

Een andere hobbel die moet worden genomen is de meststoffenverordening zelf. Meer precies: een voorwaarde in het voorstel van de Europese Commissie. Daarin staat dat een stof minstens 2 procent stikstof of kalium moet bevatten om als kunstmest te worden aangemerkt. Dat gehalte wordt niet bereikt met de huidige mestverwerkingstechnieken. Die bepaling is erin gekomen door lobby van de kunstmestindustrie, vertelt een ambtenaar van de Commissie. Daarmee willen de kunstmestfabrikanten, verenigd in lobbyorganisatie Fertilizers Europe, mineralenconcentraat weren van hun markt. Huitema wil ook deze bepaling aanpassen en de belemmering die ze opwerpt voor het mineralenconcentraat, wegnemen. „Het is geen kwestie van kunstmestindustrie enerzijds en landbouw anderzijds”, vertelt hij. „Een aantal kunstmestfabrikanten wil zelf ook concentraat gaan produceren, maar andere bedrijven zijn nog niet zover en willen hun bestaande markt verdedigen.”

Kager beaamt dat. „Kunstmestfabrikanten zetten nu zelf ook projecten op om fosfaat, stikstof en kali uit mest te halen”, weet hij. „Maar Fertilizers Europe lobbyt sterk voor hoge minimale gehalten van stikstof en kali in kunstmest, om mineralenconcentraat van haar markt uit te sluiten.”

Voor Huitema is het belangrijk dat er met de nieuwe meststoffenverordening duidelijkheid komt. „Door tegenstrijdige regels weet niemand nu eigenlijk wat mag en wat niet”,

Argumenten voor mineralenconcentraat

Er zijn goede redenen voor de Europese Commissie om mineralenconcentraat te erkennen.

- Het onderscheid tussen stikstof van dierlijke oorsprong enerzijds, en niet-dierlijke oorsprong anderzijds is op rationele gronden eigenlijk nauwelijks uit te leggen.
- Mineralenconcentraat past binnen het streven naar een circulaire economie; een speerpunt voor de Europese Commissie. Bovendien leent mineralenconcentraat zich, dankzij de lage gehalten, prima voor precisielandbouw en dat betekent minder verspilling.
- Bij de productie van kunstmest komen broeikasgassen vrij en wordt aardgas verbruikt – een kwart tot een derde van al het aardgas dat de Nederlandse industrie gebruikt, gaat naar de productie van kunstmest. Mineralenconcentraat heeft dat probleem niet en is dus milieutechnisch een betere oplossing.
- Brussel maakt zich zorgen over de gehalten aan cadmium in fosfor dat uit mijnen wordt gewonnen. Cadmium is een zwaar metaal dat in ons voedsel terecht komt als het door planten wordt opgenomen. Fosfaat dat uit mest wordt herwonnen, bevat dit metaal niet. En hoewel mineralenconcentraat geen fosfaat bevat, ziet men in Brussel wel dat het ‘restproduct’ van de herwinning van fosfaat ook moet kunnen worden gebruikt.

stelt hij. „Dat houdt investeerders weg, zodat mineralenconcentraat zich moeilijk verder kan ontwikkelen.”

De nieuwe verordening schept volgens Huitema duidelijkheid. Investeerders weten dan waar ze aan toe zijn en investeringen bieden mogelijkheden voor opschaling en verdere innovatie. ■

 Reageren?
w.vangruisen@pigbusiness.nl